

Csongrád Megyei
Levéltár

Szeged

A Csongrád Megyei Levéltár szegedi központjában őrizük a város és a környező települések iratai mellett az egykori Csanád vármegye dokumentumait is. Ez az iratmennyiség együttesen mintegy 8000 iratfolyómétert tesz ki. A város kedvező földrajzi fekvésének köszönhetően intenzív kapcsolatokat építettünk ki a határon túli területek magyar levéltáraival, különösen a Délvidéken (Zenta, Szabadka, Nagybecskerek). A Zentai Történelmi Levéltárral az elmúlt években számos közös konferenciát tartottunk, közös uniós pályázatban veszünk részt, és együtt indítottuk útjára új levéltári sorozatként *A Titói Jugoszlávia levéltári forrásai* című kiadványt.

1978 óta évente megrendezzük a **Levéltári Napok** elnevezésű programsorozatunkat. Az eleinte 1-2, később már 4-5 napossá bővült rendezvénnyel bejártuk megyénk szinte valamennyi települését.

Kiadványi munkánk három nagy sorozatunk köré szerveződik. A *Tanulmányok Csongrád megye történetéből* 1977-ben indult útjára. Az 1985-ben kibocsátott *Dél-Alföldi Évszázadok* című kiadványsorozat a megye határain túllépve az egész dél-alföldi régió történetét tárgyalja. A *Csongrád Megyei Levéltár kiadványai – Segédletek* című sorozatunkat 1984 óta szerkesztjük.

Közművelődési tevékenységünk fontos részét képezik a különböző témájú időszak kiállításaink. Az 1970. évi Alsó-Tisza vidéki árvíz 40. évfordulóján vándorkiállítással emlékeztünk a tragikus eseményre.

Azonban nem csupán helyi vagy hazai vonatkozású témákkal jelentkeztünk, hiszen a „Szolidaritás – lengyel út a szabadsághoz” című kiállításunk a lengyel Szolidaritás mozgalom születésének 30. évfordulója alkalmából készült.

Csongrád

Csongrád önkormányzata a legrégebbi időktől folyamatosan működtette segédhivatalként a levéltárat (írástár). Az iratokat a település közházában helyezték el, azonban a megszálló osztrák csapatok 1849. július 30-ai gyűjtogatása során a régi levéltár iratanyaga nagyrészt megsemmisült. Így a mai gyűjtemény összefüggő anyaga 1850-től datálódik. A II. világháború során is komoly károsodás érte az iratokat, s az állomány tovább csökkent az 1948-ban végrehajtott központilag elrendelt selejtezés révén is. 1968-tól a Szentesi központú Csongrád Megyei 2. sz. Levéltár részlegeként működött, iratanyagát a szentesi levéltárosok gondozták, hetente egy alkalommal álltak a helyi érdeklődők rendelkezésére. 1980 októberétől egy átalakított ingatlanban helyezték el a levéltárat, melynek folyamatos működésére 1981-től nyílt lehetőség. E Justh Gyula utcai épület 1992-ben megtelt, s a megyei közgyűlés 1999-ben döntést hozott egy új levéltár építéséről. A Gyöngyvirág utcai intézmény 2001 áprilisában nyílt meg, ekkortól a Csongrádi Levéltár önálló levéltárként működik a megyei hálózaton belül.

1200 folyóméter irat van körülbelül őrizetében jelenleg: Csongrád város és a volt csongrádi járás anyaga mellett Felgyő, Csanytelek és Tömörkény községek dokumentumai. A levéltár gyűjteményei között mintegy 40.000 darab csongrádi fényképet kezelünk.

A helyi levéltárosok által létrehozott Oppidum Csongrád Alapítvány teszi lehetővé 1994 óta az *Oppidum Csongrád* című helytörténeti periodika megjelenését. Emellett rendszeresen szerveznek helytörténeti kiállításokat, népszerűsítő előadásokat.

A csongrádi levéltár a helyi szellemi élet fókuszában állva komoly népszerűsítő tevékenységet is végez. Ennek fontos szelete Csongrád történetének bemutatása az általános és középiskolások korosztályok számára. A levéltár rendszeresen fogad iskolai osztályokat, de a 2011. évi Levéltári Napok alkalmával már a helyi óvodásokat is bevonták rendezvényükbe.

Hódmezővásárhely

A hódmezővásárhelyi levéltár hosszú évtizedeken keresztül a városi önkormányzat segédhivatalaként működött, a jegyző felügyelete alatt. Az 1834-ben épített városházán már külön jegyzői szoba és „leveles-tár” is volt, itt őrizték az iratokat. 1874-ben a volt megyei börtönépületbe költöztették át a hivatalt. Az 1893-ban felépült új városháza épületében már külön levéltárat is kialakítottak, s az iratokat közel 100 éven keresztül őrizték a városházán. 1950 után Vásárhely a Szentesi Állami Levéltár alá tartozott, 1973-tól pedig az egységes Csongrád Megyei Levéltár fiókja lett. A levéltár 1992 nyarán költözött át a városházáról a felújított Bajcsy-Zsilinszky utcai épületébe. A város iratanyaga mellett a hatalmas határterületből kiszakított községek (Mártély, Székkutas) dokumentumait őrzi, teljes anyaga megközelítőleg 2400 folyómétert tesz ki.

Vásárhely ad otthont a Csongrád Megyei Levéltár könyvtészetének és fotóműhelyének. Szakembereink a teljes levéltári hálózat részére végzik itt a megrongálódott anyag bekötését és restaurálását, illetve a kutatottabb iratok digitalizálását.

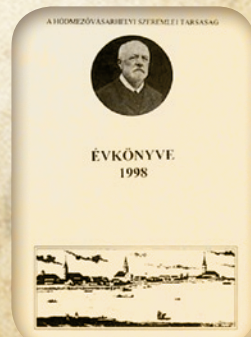
Az újonnan kialakított levéltári épületben kezdetektől fogva működik két állandó kiállítás, a *Vásárhely a századfordulón* című tárlat a városfejlődés legsikeresebb időszakát mutatja be, *Nagy György* köztársasági politikusnak pedig *emlékszobát* rendeztek be.

A levéltár körterme nyújt remek lehetőséget időszaki kiállítások megrendezéséhez, mellyel rendszeresen élni szoktak vásárhelyi munkatársaink. Volt már itt képeslap-, térképkiállítás, valamint legutóbb a Csongrádi Megyei Levéltár szegedi székhelyén működő megyei Honismereti Egyesület történetét bemutató tárlat.

A város első történetírója, Szeremlei Sámuel református lelkész emlékét kiemelten ápolják a vásárhelyi archívumban. Neki is szenteltek egy állandó kiállítást, illetve az intézmény bázisán működik 1991 óta a helytörténettel foglalkozó Szeremlei Társaság, amely 1996 óta jelenteti meg folyamatosan évkönyveit.

Makó

A makói archívum korai iratanyaga a török pusztítás, a kisebb-nagyobb tűzvészek, majd az 1821-es árvíz következtében zömmel megsemmisült. E hányatott időszakok után 1876 volt a fordulópont az intézmény történetében, hiszen a város közgyűlése ekkor határozott külön levéltár létrehozásáról. Az újabb fontos dátum, 1940, amikor a levéltár mai helyére, a városháza új szárnyába került. Az 1950. évi 29. törvényerejű rendelet állami kezelésbe vonta a levéltárakat, így a makói a szegedi levéltár kirendeltsége lett. 1969-től a Csongrád Megyei 1. sz. Levéltár részlegeként, majd 1973-tól az egységes Csongrád Megyei Levéltár Makói Fióklevéltáraként működött tovább. Kiemelkedő történelmi értékkel bíró iratai között tartjuk számon II. Rákóczi Ferenc 1704-ben kelt oltalomlevelét, III. Károly 1724-ben kiadott vásártartási engedélyét. Rendkívül izgalmas történelmi adalékokkal bír a II. József-féle kataszteri földmérés (1784–1789) iratanyaga.

**Makón az adott város és a régió történelmi örökségét gondozzuk, amely összesen mintegy 1700 iratfolyóme-
tert jelent.**

*M*akó állandó helyszíne a Csongrád Megyei Levéltári Napok programsorozatának. Emellett a városban működő civil szervezetekkel, helytörténeli társaságokkal is együttműködnek kollégáink. Ugyanakkor a Makói Levéltár jó kapcsolatot ápol a városi iskolákkal, s így rendszeresen tartanak levéltári órákat, amelyek keretében címertanul, pecséttanul, írás-történettel ismerkedhetnek a 6–18 éves gyerekek, fiatalok, gyakran kézműves foglalkozásokon keresztül.

Makói kollégáink azonban nem csupán saját városuk helytörténeli életének aktív résztvevői, hanem komoly szervezőmunkával számtalan Makó környéki községbe is elvitték a Csongrád Megyei Levéltári Napok rendezvényeit.

Szentes

A Szentesi Levéltár falai között őrzik a helyi anyag mellett történelmi Csongrád vármegye iratanyagát, amely megközelítőleg 3400 iratfolyóméter tesz ki. Szentes város levéltárának korai darabjai a török pusztítás, majd az 1760-as tűzvész martalékává váltak. Csongrád megyében 1950-ben két állami levéltárat hívtak életre Szeged és Szentes székhellyel. Utóbbi gyűjtőkörébe Hódmezővásárhely, Csongrád, illetve a megye északi felében lévő községek iratanyaga tartozott. 1968. január 1-jétől Csongrád Megyei 2. sz. Levéltár lett a neve, majd 1973-tól a Csongrád Megyei Levéltár Szentesi Fióklevéltára.

A Szentesi Levéltár az alábbi jelentős gyűjteményekkel bír: Térképtár, Tervtár, Fotótár, Mikrofilmtár, Plakátgyűjtemény.

Szentesi levéltárunk munkatársai is élénk kulturális kapcsolatokat ápolnak a helyi Koszta József Múzeummal. A történelem, a régmúlt hagyományai iránt érdeklődők pedig kedvükre csemegézhetnek a levéltár állandó kiállításán, valamint a különböző időszaki kiállításokon egyaránt.

Legutóbbi ilyen jellegű vállalkozásuk egy építészettörténeti dokumentumkiállítás volt, amely egyrészt a százéves szentesi városházának állított emléket, másrészt a szabadkai városháza fejlődését mutatta be a különböző történelmi korokban (1751–1828–1910).

Elérhetőségeink

Szeged

Cím: 6720 Szeged, Dóm tér 1–2.

Postacím: 6701 Szeged, Pf.: 460.

Telefon/fax: (62) 425-199, Mobil: (20) 347-3060

Email: csml@csml.hu

Kutatószolgálat: Hétfő–csütörtök: 8.00–15.30, péntek: 8.00–13.00

Csongrád

Cím: 6640 Csongrád, Gyöngyvirág u. 7/a.

Telefon: (63) 570-005, Mobil: (20) 341-0797

Email: csml@csongrad.hu

Kutatószolgálat: Hétfő–csütörtök: 8.00–15.00, péntek: 8.00–12.00

Hódmezővásárhely

Cím: 6800 Hódmezővásárhely, Bajcsy-Zsilinszky u. 25.

Telefon/fax: (62) 222-308, Mobil: (20) 331-9182

Email: leveltar@mail.hodtav.hu

Kutatószolgálat: Hétfő–csütörtök: 8.00–15.30, péntek: 8.00–13.00

Makó

Cím: 6900 Makó, Széchenyi tér 6.

Telefon/fax: (62) 211-145, Mobil: (20) 435-1843

Email: csmlmako@csml.hu

Kutatószolgálat: Kedd–csütörtök: 8.00–15.30, péntek: 8.00–13.00

Szentes

Cím: 6600 Szentes, Kossuth tér 1.

Postacím: 6601 Szentes, Pf.: 46.

Telefon/fax: (63) 562-425, Mobil: (20) 337-3302

Email: leveltar@szentes.hu

Kutatószolgálat: Kedd–csütörtök: 8.00–15.30, péntek: 8.00–13.00